

सूचनापत्रक (मुक्तवाचन – पांढरा गट)

उद्दिष्ट :- वाचनाची सवय आणि आवड लागणे

उपलब्ध वेळ :- २० मिनिटे

आवश्यक साहित्य :- मुक्तवाचनाचे सेट (वाचनपातळीनुसार), Reading logs (विद्यार्थीसंख्येनुसार), मुक्तवाचन नोंदणीपत्रक

सूचना :-

1. सुरुवातीला मुलांना मुक्तवाचन म्हणजे काय? हे विचारावे. मुलांचे काही प्रतिसाद ऐकून घेऊन मुक्तवाचन म्हणजे 'मोकळेपणाने फक्त आनंदासाठी केलेले वाचन' हे सांगावे.
2. मुक्त वाचनाचे पुढील नियम मुलांना सांगावे
  - संपूर्ण शांतता मुक्त वाचन चालू असताना वर्गात संपूर्ण मौन असावे. मौन याचा अर्थ बोलण्याची अथवा कुजबुजण्याची परवानगी देखिल नाही हे सांगावे.
  - शक्य असल्यास विद्यार्थ्यांना शेजारी शेजारी बसवू नये. शेजारी शेजारी बसू नये.
  - एकदा ठरवलेली जागा बदलू नये. मात्र वर्गात कुठेही बसायचे स्वातंत्र्य मुलांना असेल.
3. मुलांना सर्वप्रथम मुक्तवाचनाचे नोंदणीपत्रक द्यावे. त्यावर त्यांचे नाव, शाळेचे नाव, इयत्ता व गटाचा रंग लिहायला सांगावे. नोंदणीपत्रकावर आजच्या तासाला वाचलेल्या गोष्टींचे क्रमांक व नाव लिहायचे आहे हे सांगावे. गोष्ट वाचून जाल्यावर मुलांनी नोंदणीपत्रक भरून गोष्टीचे पुस्तक व नोंदणीपत्रक दोन्ही ताईला परत द्यायचे आहे हे मुलांना याच वेळी सांगावे.

4. आता ताईने मुलांना Reading Log आपल्याच हातातून दाखवावा. त्यांना सांगावे की गोष्ट वाचून झाल्यावर तुम्हाला हा Reading Log भरायचा आहे. त्यावरदेखील मुलांना आधी त्यांचे नाव, शाळेचे नाव, इयत्ता व गटाचा रंग लिहायला सांगावे. त्यात काय काय भरायचे आहे ते Reading Logवरून वाचून दाखवावे व समजावून सांगावे.
5. पुस्तके वाटताना त्यात काही छोटी (कमी पानांची) व काही मोठी (जास्त पानांची) पुस्तके असतील. मुलांना हे सांगावे व त्यांना जी पुस्तके हवी आहेत ती त्यांना घ्यावीत. पहिलाच तास असल्याने मुलांना पुस्तक निवडीचे स्वातंत्र्य फार देऊ नये. आपणच एकेक पुस्तक वाटावे. (फक्त छोटे की मोठे हे त्यांनी ठरवावे.)
6. आता मुले वाचायला सुरुवात करतील. त्यावेळी ताईने नियम पाळले जातील याची काळजी घ्यावी व मुले कशी वाचत आहेत याचे निरीक्षण करावे. अशा वेळी एखाद्या मुलाबद्दल / मुलीबद्दल काही वेगळे (चांगले किंवा काळजी करण्याजोगे दोन्ही) लक्षात आल्यास ताईने आपल्याकडे त्याची नोंद करावी.
7. मुक्त वाचनाला दिलेले पुस्तक वाचून झाल्यावर मुलांनी त्या पुस्तकाची नोंदणीपत्रकात नोंद करून नोंदणीपत्रक व गोष्टीचे पुस्तक दोन्ही ताईला परत आणून देतील. त्यावेळी ताईने त्यांना Reading Log द्यावा.
8. मुलांनी Reading Log भरून दिल्यावर मुक्तवाचनाचा उपक्रम संपतो. वेळ असल्यास मुलांनी काय काय वाचलं ते त्यांना विचारायला हरकत नाही.

Tips –

1. सूचना क्रमांक १, २, ३, ४ या केवळ मुक्तवाचनाचा तास पहिल्यांदाच होत असेल तर द्यायच्या सूचना आहेत. नंतरच्या तासांमध्ये मुक्तवाचनाची सुरुवात सूचना क्रमांक ५ पासून सुरुवात करावी.
2. हा उपक्रम सुरू असताना काही वेळा संपूर्ण शांतता पाळली जात नाही. (उदा:- मुलांचे आपापसात बोलणे, कुजबुजणे पुटपुटत वाचणे) तरी तो नियम मोडला जाणार नाही याची काळजी घ्यावी.
3. काही मुलं पुटपुटत वाचतात तर काही मुलं थोठं मोठ्यांदा वाचतात अशा वेळेस त्यांचा इतरांना त्रास होऊ शकतो. अशा मुलांचा आवाज आपल्या लक्षात आल्यावर त्यांच्या जवळ जाऊन त्याला मनात वाचायचा प्रयत्न करायला सांगावे.
4. एखाद्या मुलाबद्दल / मुलीबद्दल निरीक्षण नोंदवल्यास त्या सत्राच्या प्रतिसाद पत्रात त्याचे नोंद करण्यास विसरू नये.
5. दुसऱ्या सत्रापासून मुलांना पुस्तकनिवडीचे स्वातंत्र्य द्यावे. मात्र पुस्तक निवडायला किती आणि कसा वेळ द्यायचा याचे नियोजन ताईने आधीच केलेले असावे.
6. अनेकदा मुले सांगितले असले तरी कागद / कार्यपत्रक देताना नाव घालून द्यायला विसरतात. त्यामुळे त्यांनी नाव घातले आहे ना हे तपासूनच कागद परत घ्यावा.
7. हे पुस्तक मला नको / हे माझे वाचून झाले आहे / २ मिनिटातच माझे वाचून झाले आहे अशी अनेक कारणे मुले देतात. अशा वेळी त्यांचा Reading Log तपासणे, सगळी पुस्तके सगळ्यांनीच वाचायची आहेत या किंवा अशा अनेक पद्धतींनी मुलांना समजवावे लागते.

8. ँकदा पुस्तकं अथवा गोष्ठी वाटप सुरू झाले की मुक्त वाचन उपक्रम सुरू होतो. मुक्त वाचन सुरू असताना ताईने कोणत्याही सुचना देऊ नयेत. आवश्यक त्या सर्व सुचना आधीच द्याव्यात. काही विद्यार्थी वर्गातील शांतात भंग करतात. त्यांना खुणेने गप्प करावे. अथवा त्यांच्या जागेवर जाऊन त्यांना हळू आवाजात सांगावे. मुक्त वाचनात ताईसह वर्गातल्या सर्वांनीच मौन पाळणे आवश्यक आहे.